

INDONÉZIA

I. AZ ORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Indonéz Köztársaság
Államforma	köztársaság
Főváros	Dzsakarta
Terület	1,91 millió km ²
Népesség	240,3 millió fő (2009. június)
Nemzetiségi megoszlás	jávai (40,6%), szunda (15%), madurai (3,3%), minangkabauai (2,7%), betawi (2,4%), bugis (2,4%), banteni (2%), banjari (1,7%), egyéb, nem specifikált (29,9%) (A lakosság többsége etnikailag a maláj népcsoporthoz tartozik. A helyi őslakosság ("pribumi"-natives) fennmaradó része a Melanézek (Papua-Irian Jaya és a keleti szigetek) csoportjába sorolható. Jelentősebb (bár arányaiban nem ismert) etnikai csoportot alkotnak a kínaiak, indiaiak és az arabok is, akik főleg a városokban telepedtek meg.)
Vallási megoszlás	lakosság kb. 80%-a az iszlám vallás követője. Hivatalosan elismert további öt vallás a hindu, keresztény, protestáns, buddhista, újabban a kínai zen vallás is.
Hivatalos nyelv	Indonéz, angol, regionálisan még több tucat helyi nyelv (jávai, szundanéz, balinéz, batak, pápuai, stb.)
Klíma	trópusi monszun, de a hegyekben olykor mérsékelt
Államfő	Susilo Bambang Yudhoyono
Miniszterelnök	Susilo Bambang Yudhoyono
Hivatalos pénznem (kód)	Indonéz rúpia (IDR)
Jelentősebb városok	Dzsakarta (14 millió), Surabaya (3,1 millió fő), Bandung (2,8), Medan (2,2), Semarang (1,3)

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

Indonézia főbb gazdasági mutatói, 2007-09

		2007	2008	2009
GDP (folyó áron)	Mrd USD	282	299	312
GDP változás (reál)	%	6,2	6,1	4,5
Egy főre jutó GDP (PPS)	USD/fő	3 785	3 989	4 118
Infláció (fogyasztói árindex)	%	6,3	11,0	2,8
Munkanélküliségi ráta	%	9,8	8,5	7,9
Költségvetés egyenlege	GDP %-a	-2,4	-1,7	-1,6
Államadósság (év végi)	GDP %-a	32,2	30,1	28,0
Folyó fizetési mérleg egyenlege	GDP %-a	2,4	0,1	0,9
Árfolyam (éves átlag)	IDR/USD	9 056	9 558	9 978

Forrás: Indonesian Economic Survey 2010

Az indonéz gazdaság csak az elmúlt években tudott kilábalni abból a válságból, ami a régió országainak pénzügyeit, gazdaságát 1997-ben recesszióba sodorta. 2008-ban a GDP növekedési üteme meghaladta a 6%-ot, ez a lendület tört meg 2009-ben amikor a növekedés üteme 4,5%-ra esett vissza. Bár ez az ütem még mindig figyelemre méltó, szakértők egyetértenek abban, hogy az életszínvonal javuláshoz legalább éves 8% körüli növekedésre lenne szükség a következő években. A magas nyersanyagáraknak és a belső fogyasztás növekedésének köszönhető, hogy a globális gazdasági válság időszakában Indonézia a gazdasági növekedésének szintjében csak egy kisebb visszaesést könyvelhetett el.

A rúpia árfolyama az elmúlt években stabilizálódott. A devizatartalékok szintje 2009 végére 70 Mrd dollár fölé növekedett, ami megfelelő alapot biztosít a makrogazdaság stabilitásának fenntartásához. A kormány a 2000-ben még a GDP 85%-át elérő adósságállomány szintjét 2009 végéig 30% alá csökkentette, ezzel megközelítette a célul kitűzött 25% körüli szintet.

A gazdasági tevékenység feltételeinek kedvezőbbé válását az elmúlt években a természeti katasztrófák sorozata, a gazdasági tevékenységet segítő intézményi, törvénykezési reformok lassú előrehaladása, a még mindig szerteágazó korrupció fékezi. A 2009-ben lezajlott elnökválasztás mindazonáltal a korábbi kormányzópárt sikerét hozta, az újjáválasztott állam és kormányfő legfontosabb prioritásai közé sorolta a szegénységi küszöb alatt élők életkörülményeinek javítását, a foglalkoztatási szint növelését.

2010 áprilisában az államfő ambiciózus célokat hirdetett meg, nevezetesen:

- az 1 főre jutó jövedelem a jelenlegi 2 590 dollárról 4500 dollárra emelése 2014 végéig,
- a gazdasági növekedési ráta 7 százalékra emelése,
- a munkanélküliségi ráta csökkentése a jelenlegi 7,9 százalékról 5-6 százalékra,
- a szegénységi ráta csökkentése 14,1 százalékról 8-10 százalékra,
- a gazdasági stabilitás megtartása,
- több állami finanszírozás saját erőforrásból,
- az élelmiszer- és vízellátás stabil biztosítása,

- jobb energiaellátás megteremtése,
- versenyképes gazdaság kialakítása,
- a zöldenergia/környezetbarát gazdaság irányába való elmozdulás.

Indonézia ásványi kincsekben gazdag, ezek kitermelésében, feldolgozásában azonban elmaradott infrastruktúrával rendelkező ország. A 2009-ben megtermelt GDP-ből az ipar 47%-kal részesedik, a szolgáltatások részesedése 38%, a mezőgazdaságé a fennmaradó 15%.

Fő ásványi kincsei közé tartozik a kőolaj és földgáz, a szén, nikkel, ón, réz, ezüst, vas, arany, bauxit. Agrárcikkek vonatkozásában a rizs, pálmaolaj, kávé, tea, fűszerek, kasszava, mogoró, kakaó, cukorpálma, természetes gumi, a tengeri halféleségek, rákok, a baromfi, marha és a tojás képezik a meghatározó termékcsoporthoz, növekvő jelentősége van a zöldség és gyümölcsstermesztésnek, az édesvízi halászat fejlesztésének. Érdekesség, hogy a bioüzemanyagok térnyerése miatt egyre nagyobb hangsúlyt helyeznek a pálmaolaj előállításának és más nem fosszilis alapanyagok gyártásának ösztönzésére. Az iparban a ffeldolgozás, textil és ruházati ipar, cipőipar, a gumifeldolgozás, élelmiszeripar, egyre meghatározóbb mértékben az elektronikai és elektromos ipar, valamint a cseppfolyósított földgáz gyártása képezik a meghatározó ágazatokat. Igen gyorsan növekszik a jármű- és járműalkatrész-gyártás szektora, prioritást élvez a védelmi ipar fejlesztése is. A szolgáltató szektoron belül gyorsan növekszik a telekommunikáció, újabban jelentős fejlődésen ment keresztül a pénzügyi szektor is, míg az idegenforgalom teljesítményét a természeti katasztrófák, korábban a terrorizmus vetette vissza.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb import termékek

Indonézia külkereskedelmi forgalma, 2006-09

		2006	2007	2008	2009
Áruforgalmi egyenleg	Mrd USD	35	39	7	18
Export	Mrd USD	103	114	136	117
Import	Mrd USD	68	75	129	99
Szolgáltatások egyenlege	Mrd USD	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Export	Mrd USD	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Import	Mrd USD	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Kereskedelmi Minisztérium

Az indonéz gazdaság fontos eleme a külgazdaság (és benne az idegenforgalom). Az indonéz külkereskedelem volumene ugyanakkor az ország méreteihez képest nem jelentős (Magyarország 2009-ben 160 Mrd USD-s külkereskedelmet, Indonézia kb. 200 Mrd USD-s forgalmat ért el). A 2008 évi 19%-os exportnövekedést követően 2009-ben közel 15%-os visszaesés történt, az import 2008-ban tapasztalt drasztikus növekedése után tavaly csaknem 24%-kal esett vissza a gazdasági válság következtében. Az ország 71 Mrd USD-t meghaladó devizatartalékai megfelelő fedezetet jelentenek a nemzetközi pénzügyi kötelezettségek kezeléséhez..

Indonézia világviszonylatban is élenjáró exportőre néhány fontos terméknek, mint például a cseppfolyósított földgáz, gumi, pálmaolaj, ón, kávé, fa, bors, ezen cikkek vonatkozásában jelentős részesedéssel bír a világkereskedelemben.

Az indonéz termékek legnagyobb piaca továbbra is Japán, utána következnek az USA, Szingapúr, Kína, Malajzia, Dél-Korea. A nem olaj és gáztermékek árukörében listavezető Japán, utána közel azonos forgalommal (10,77 Mrd USD) követi az EU. Az import-listán is Japán vezet (5 Mrd USD), amit Kína (4,99 Mrd USD) és az USA (3,69 Mrd USD) követ. Éves szinten 7 Mrd dollár értékű árut importál Indonézia az EU tagországaiból. A behozatalnál az ázsiai régió térnyerése főleg az európai térség országainak rovására történt.

Az idegenforgalom a gazdaság egyik meghatározó ágazata. A 2008-ban indított kormányzati idegenforgalmi promóciós program (Visit Indonesia 2008) eredményeként a beutazó turisták száma az előző évi 5,4 millióhoz képest egymillió fővel nőtt. 2009-ben a 6,45 millió beutazás alig egy százalékos növekedést jelent, és a válság következtében az idegenforgalmi bevételek is 15%-kal estek vissza tavaly (értékben kb. 1 Mrd USD-t tettek ki). Az átlagos tartózkodási idő az előző évi 8,6 napról 7,7 napra mérséklődött 2009-ben. A kormányzat promóciós tevékenységét a hagyományos országok (Ausztrália, Japán, Korea, Tajvan, EU) mellett a közel-keleti, indiai és kínai turisták felé fokozza. Az EU indonéz légitársaságokat érintő, 2007. júliusban bevezetett és csak 2009-ben feloldott repülési bojkottja az európai turisták számát jelentősen visszavetette.

Az ország tagja a globális és regionális gazdasági tömörüléseknek (WTO, ASEAN, AFTA, APEC, ill. kőolajtermelőket összefogó OPEC stb.). Indonézia az ASEAN országok¹ egyik meghatározó tagja, az indonéz kormány külgazdasági prioritása változatlanul az ASEAN tagországokkal fenntartott kapcsolatok erősítése és szélesítése, az ASEAN szabadkereskedelmi övezet (AFTA) rendszerének ütemszerinti kiépítése. A tágabb értelemben vett térséggel, az Ázsia-Csendes-óceáni térségével meglévő kapcsolatainak fontosságát az adja, hogy legnagyobb kereskedelmi partnerei (Japán, USA, Dél-Korea, Kína) is tagjai az APEC-csoportjának. A közelmúlt kedvezőtlen tapasztalatai alapján a kormányzat hagyományos kapcsolati rendszerének diverzifikálását határozta el, a korábban kevesebb figyelmet élvező régiók (Közél-Kelet, Afrika, Közép-Kelet Európa, Latin Amerika) a továbbiakban kiemelt figyelmet kapnak.

A kereskedelempolitikai prioritások körébe került multilaterális szabadkereskedelmi övezet (AFTA) mellett bilaterális egyezmények létrehozása is. Japán, Kína és az USA mellett az indiai, iráni, pakisztáni és bangladeshi relációk vonatkozásában merült fel FTA létrehozásának gondolata. Az EU-val, Ausztráliával és Új-Zélanddal az ASEAN keretében folynak megbeszélések szabadkereskedelmi övezet kialakításáról.

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	M USD	10 341	14 871	10 815
Külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	M USD	58 955	66 867	73 012

¹ Association of South East Asian Nations (ASEAN) – Délkelet Ázsiai Nemzetek Szövetsége

Tőkekifektetés más országba	M USD	n.a.	n.a.	n.a.
Tőkekifektetés állománya	M USD	3 401	6 586	10 485

Forrás: Indonéz Statisztikai Hivatal

2009-ben 10,8 Mrd USD-t fektettek be ténylegesen az országban, kevesebbet, mint egy évvel korábban. A 2010. évi előirányzat 15%-os FDI növekedés. A kormányzat – szakértők szerint igen optimista- számításai szerint közvetlen külföldi befektetések (FDI) Indonéziában az elkövetkező 5 év múlva elérhetik az éves 35 milliárd USD értéket.

A gazdasági válság végeztével az indonéz kormányzat a befektetési kedv ismételt növekedését várja. Az indonéz kormányzat újabb kedvezmények bevezetésével újabban a kínai befektetők növekvő beruházásait szorgalmazza, akik különösen erős érdeklődést mutatnak az autópálya, valamint az áramfejlesztési koncessziók iránt. A kínaiakat eddig főleg az indonéz természeti erőforrások feltárása vonzotta.

A külföldi befektetések eddig főleg a kitermelő, elektronikai és járműgyártási, valamint az agrárszektorba irányultak. A beruházók a hagyományos területeken túl (rákfeldolgozás, kávé-, teatermesztés, pálmaolaj-, gumigyártás, stb.) a kreatív ágazatokban is sok lehetőséget kaptak, melyekkel növekvő mértékben élnek a külföldiek is (ékszerészet, képzőművészetek, divattervezés, grafikai tervezés, bútor, nyomdaipar, építészet, belsőépítészet). Fő hangsúly továbbra is az infrastruktúra, az energia, a gépgyártás, az agrárium és a halászat területeire helyeződik. A jóváhagyott beruházások számának növekedése az ország befektetési pozíciójának némi javulására utaló jelenség, ám a tényleges beruházások visszaesése a befektetők még fennálló aggályait mutatják. A befektetéseket ellenőrző hivatal (BKPM) szerint a megnövekedett üzemanyagárak következtében mérséklődő vásárlóerő, az elektromos és gázellátási problémák képezték az alapvető okot a visszaesés mögött.

Indonézia a jelenlegi kiadások többszörösét fogja költeni hidak, utak, kikötők, repülőterek építésére annak érdekében, hogy a tervezett évi átlagos 6-7 százalékos GDP növekedési ráta 2014-ig elérhetővé váljon. Az elkövetkező 5 évre előirányzott 140-150 Mrd USD teljes befektetésből a kormány közel 50 Mrd USD-t kíván elkölteni, a maradékot magánbefektetőktől várják. Alapvetően Japán, Dél-Korea, a Közel-Keleti országok, az európai országok, az USA, valamint az ASEAN tagországok keresik a lehetőségeket indonéziai befektetések számára.

Az új indonéz befektetési törvény élénkítően hatott hazai és külföldi befektetők tevékenységére, de a korlátozások terjedelmét sokan továbbra is nagyra ítélik meg.

II. MAGYARORSZÁG ÉS INDONÉZIA BILATERÁLIS KAPCSOLATAI, KÜLKERESKEDELEM, TŐKEÁRAMLÁS

A magyar – indonéz külkereskedelem áruszerkezete (M USD)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	14,8	55,5	90,5	48,0	-75,7	7,5
Élelmiszer, ital, dohány	0,0	0,0	0,9	0,7	0,9	-0,7
Nyersanyagok	0,6	1,2	17,4	13,8	-16,8	-12,6
Energiahordozók	1,0	0,6	-	0,8	1,0	-0,2
Feldolgozott termékek	5,3	5,9	15,1	10,2	-9,9	-4,3
Gépek, gépi berendezések	7,9	47,7	57,1	22,5	-49,2	25,2

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben (%)

	INDEX (2008=100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	375	53	100	100
Élelmiszer, ital, dohány	0	78	0,0	1,4
Nyersanyagok	200	96	2,2	28,8
Energiahordozók	60	-	1,2	1,7
Feldolgozott termékek	111	67	10,6	21,2
Gépek, gépi berendezések	603	39	85,9	46,9

Forrás: KSH

A külkereskedelmi forgalmunk és főleg a magyar kivitel az elmúlt években nem tudott számottevő növekedést felmutatni. Amíg 2003-tól az importunk egy csökkenő tendenciát mutatott, kivitelünk a 20 millió dollár alatti szinten mozgott egészen 2009-ig. 2009-ben a külkereskedelmi termékforgalom mérlege radikálisan megváltozott. A magyar export 375%-kal nőtt, míg az indonéz export hazánkba 47%-kal csökkent. A KSH adatai szerint a tavalyi külkereskedelmi termékforgalom Indonéziával elérte a 103,5 millió dollárt, amiből a magyar export 55,5, míg az import 48 millió dollár volt.

2009-ben exportunkat alapvetően a mobiltelefonok (közel 33 MUSD-os összértékű) exportjának beindulása lendítette fel, jelentősebb, millió USD-t elérő, vagy meghaladó exporttételt képviselnek a gépek-berendezések, mérőműszerek elektronikai és híradástechnikai alkatrészek és a gyógyszeripari termékek (köztük antibiotikumok) is.

Importunk nagy részét továbbra is a számítástechnikai alkatrészek és részegységek (kb.30%) és a gumiipari alapanyagok és termékek (25%), jármű- és irodatechnikai egységek, berendezések, valamint a vegyipari termékek teszik ki. Jelentősebb import termékek még: elektromágnes, mesterséges fonal, pálmaolaj, fűszerek, csomagolóanyag, lábbeli, fa és rattan bútor, bőr, stb. Hagyományosan nagyobb import-tételt képviselnek a kakaópor, kávé, tengeri-halféleségek, festékalapanyagok, textilárúk és ruhaféleségek (kb. 8%).

Kétoldalú közvetlen tőkebefektetések, 2006-08 (M EUR)

	2006	2007	2008
Indonézia közvetlen tőkebefektetés-exportja Magyarországra	0	0	0
Indonézia közvetlen tőkebefektetés-állománya Magyarországon	0	0	0
Magyarország tőkebefektetése Indonéziába	0	0	0
Magyarország tőkebefektetés-állománya Indonéziában	0	0	0

Forrás: MNB

Indonéz és magyar cégek befektetési kapcsolatai nem jelentősek, érdemi számadatok nem állnak rendelkezésre (nem hivatalos információ szerint a bútorgyártás, a vegyipar egyes területein, az idegenforgalomban és vendéglátásban fordulnak elő kisebb érdekeltségek). Magyar vonatkozásban eddig 5 indonéz befektetésről adhatunk számot, a legújabb befektetések egy búvár-üdülő projekt Pápua körzetében és egy szálloda-projekt Lombokon. Emellett eseti befektetői érdeklődések mutatkoztak a pálmaolaj-feldolgozás, kőolaj és ércbányászat vonatkozásában is. Indonéz cégek magyarországi befektetésinek megugrására továbbra sem számíthatunk, kisebb létesítmények (logisztikai központ, termelő KKV magyar partnerrel) azonban reális perspektívát jelenthetnek.

A fenti jelentősebb tőkeviteli projekteken kívül, kisebb szolgáltatóipari beruházásokra is sor került a szigetország turisztikai szempontból frekvenciátabb szigetein (étterem, fagyfalozót működtetnek magyar állampolgárok).

Indonéz cégek magyarországi befektetései látványosabb növekedésére továbbra sem számíthatunk, kisebb létesítmények (logisztikai központ, termelő KKV magyar partnerrel) azonban reális perspektívát jelenthetnek. Az elérhető cégnyilvántartás kb. 20 indonéz érdekeltségű, bejegyzett magyar vállalatot tartalmaz, ezekben a befektetett tőke jelentéktelen. Egy prominens indonéz IT cég Budapesten létesítette európai hídfőállását (Alita Europe Kft.).